

Koncepcja prac nad zbadaniem przypadków skrzywdzenia o charakterze seksualnym poprzez działania duchownych i pracowników świeckich Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

Proces reagowania na skrzywdzenie o charakterze seksualnym poprzez działania duchownych i świeckich członków Kościoła wymaga kompleksowego podejścia - tak do indywidualnych przypadków, jak i rozwiązań systemowych. W podejściu do indywidualnych przypadków konieczne jest w pierwszym w pierwszym rzędzie zapewnienie skrzywdzonym bezpiecznej przestrzeni, by mogli zgłosić swoją krzywdę, opowiedzieć o niej oraz uzyskać konieczne wsparcie (psychologiczne, prawne, duszpasterskie). Należy także zapewnić odpowiednie mechanizmy wyciągania konsekwencji prawnych i dyscyplinarnych wobec sprawców. Rozwiązania systemowe muszą zapewnić odpowiednie mechanizmy prewencyjne, a także właściwie skonstruowany system reagowania na przypadki skrzywdzenia, do których może dojść.

Doświadczenia naszych zagranicznych partnerów (głównie niemieckich Kościołów ewangelickich) pokazują, że ważnym narzędziem projektowania właściwego systemu wsparcia dla skrzywdzonych oraz prewencji są zewnętrzne komisje powołane do zbadania przypadków skrzywdzenia, do których doszło za sprawą duchownych czy innych pracowników Kościoła. Zaangażowanie takich komisji pozwala dokonać kompleksowej oceny sytuacji, a także dostarczyć wskazań i sugestii do konstrukcji adekwatnego systemu prewencji i reagowania.

Doświadczenia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP z przypadkami skrzywdzenia o charakterze seksualnym, jakie zostały ujawnione na przestrzeni ostatniego roku, uwidaczniają, że dotychczasowe procedury przyjęte uchwałą Synodu Kościoła nr 9/2019/XIV z dnia 28 kwietnia 2019 r. wymagają udoskonalenia. Synod Kościoła uznał ten stan rzeczy w swojej uchwale nr 8/2024/XV z dnia 6 kwietnia 2024 r. w sprawie podjęcia działań przez Komisję Prawną Synodu Kościoła. Uchwała ta postuluje udoskonalenie wewnętrznych procedur reagowania m.in. na przypadki skrzywdzenia o charakterze seksualnym. W związku z tym, zasadne jest sięgnięcie po narzędzie zewnętrznej komisji powołanej do analizy przypadków skrzywdzenia o charakterze seksualnym poprzez działania duchownych i pracowników Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP.

Powołanie takiej komisji wymaga odpowiednio kompleksowego podejścia. Proponowane jest zatem, by proces związany z jej działalnością podzielić na trzy etapy:

1. Prace zespołu przygotowawczego
2. Prace komisji
3. Dalsza opieka nad osobami skrzywdzonymi

1. Prace zespołu przygotowawczego

1.1. Cele powołania zespołu

- stworzenie bezpiecznej przestrzeni kontaktu z osobami, które doznały krzywdy o charakterze seksualnym w wyniku działania duchownych i świeckich pracowników Kościoła w przeszłości i obecnie;
- kwerenda w archiwach Kościoła pod kątem zidentyfikowania potencjalnych przypadków z przeszłości, które mogłyby być włączone w zakres prac komisji.

Komentarz:

Zespół pełnić będzie rolę „bezpiecznej przestrzeni” dla osób skrzywdzonych, w której będą one mogły podzielić się swoim doświadczeniem.

Kwerenda archiwalna ma znaczenie dla prawidłowej identyfikacji strukturalnych mechanizmów i uwarunkowań w Kościele, jakie są istotne w kontekście skrzywdzenia o charakterze seksualnym. Zidentyfikowanie tego typu materiałów może usprawnić działania komisji przewidzianej do powołania w etapie 2. Swoje docelowe zalecenia będzie ona bowiem konstruowała także na bazie oceny przypadków historycznych, by uzyskać możliwie kompleksowy obraz specyfiki reagowania na tego typu przypadki skrzywdzenia w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP.

Wszystkie działania zespołu mają prowadzić do przygotowania gruntu pod prace komisji, przewidzianej do powołania w etapie 2.

1.2. Tryb powołania zespołu

Jeśli Synod Kościoła przyjmie uchwałę kierunkową zatwierdzającą realizację niniejszej koncepcji reagowania na przypadki skrzywdzenia o charakterze seksualnym, to stosowny regulamin regulujący prace zespołu przyjmie Rada Synodalna w porozumieniu z Konsystorzem i Konferencją Biskupów, po konsultacji z Komisją Prawną Synodu Kościoła.

Komentarz:

W trybie powołania zaangażowane zostaną trzy gremia Kościoła, przy jednoczesnym zachowaniu przewidzianego prawem wewnętrznym Kościoła trybu przygotowania i zatwierdzania regulaminów.

1.3. Członkowie zespołu

- dwie osoby: kobieta i mężczyzna;
- członkowie zespołu muszą być niezależni od Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP;
- członkowie zespołu są zobowiązani do pełnej poufności co do prowadzonych działań i zgromadzonej wiedzy;
- dodatkowo wskazany zostałby konsultant spośród członków Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP zapewniający członkom zespołu wiedzę fachową na temat prawnej i faktycznej sytuacji w Kościele.

Komentarz:

Zapewnienie skrzywdzonym bezpiecznej przestrzeni do przedstawienia swoich doświadczeń wymaga niezależności członków zespołu od Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Mała liczebność naszego środowiska oraz liczne formalne i nieformalne powiązania łączące jego członków wykluczają możliwość, by spośród jego członków można było znaleźć osoby na tyle zdystansowane od procesów dziejących się w Kościele, że zapewniłyby one odpowiedni stopień niezależności.

W polskim kontekście będziemy musieli więc sięgnąć po specjalistów spoza Kościoła i być może spoza środowiska ewangelickiego, które również jest niewielkie i blisko ze sobą powiązane. Stąd inicjatywa by do dyspozycji członków zespołu oddać konsultanta zorientowanego w procedurach i sposobie działania Kościoła (np. znajomość procedur dyscyplinarnych, listy czynnych duchownych itp.). Ułatwi to członkom zespołu prace, szczególnie w kontekście ich zobowiązań w zakresie przekazywania informacji odpowiednim władzom Kościoła o poszczególnych przypadkach, które będą przedmiotem

działań prewencyjnych i dyscyplinarnych (zob. niżej 1.7.). Konsultant nie uzyskiwałby informacji o zgłaszanych przypadkach od członków zespołu, lecz tylko odpowiadał na ich pytania.

1.4. Zakres badanych przypadków

W zakres prac zespołu wchodziłyby zgłoszenia krzywdy o charakterze seksualnym dotyczące:

- osób małoletnich do 15 roku życia
- osób małoletnich w wieku 15-18 lat
- osób pełnoletnich

Komentarz:

Rozróżnienie na osoby w wieku do 15 lat, grupę 15-18 lat oraz osoby w wieku powyżej 18 lat wynika z różnego statusu krzywdy tych osób w świetle prawa powszechnego. Tylko w przypadku tej pierwszej grupy każda czynność seksualna jest przestępstwem. W pozostałych grupach ocena poszczególnych czynności seksualnych jest w prawie powszechnym bardziej zniuansowana i bierze pod uwagę stan psychiczny, istnienie stosunku zależności, położenie osoby, wobec której podjęto czynności seksualne, jej zgodę, przemoc itp.

1.5. Sposoby pracy zespołu

- szeroka kampania informacyjna we wszystkich parafiach Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP informująca, że zespół zbiera zgłoszenia osób skrzywdzonych;
- zebranie świadectw osób zgłaszających;
- kwerenda archiwalna.

Komentarz:

W ramach kampanii informacyjnej należy zadbać, by informacja dotarła do wszystkich parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP i została szeroko rozkolportowana wśród ich członków wszelkimi dostępnymi środkami. Przekazywana informacja powinna całościowo wyjaśniać cele działań, a także uwarunkowania pracy zespołu wynikające z wymogów prawa państwowego oraz procedur dyscyplinarnych Kościoła (zob. niżej 1.7.). W tym celu konieczne jest zapewnienie adresu e-mail oraz numeru telefonu do zespołu.

Kampanię informacyjną w parafiach musi poprzedzić dotarcie do duchownych Kościoła z informacją o całości koncepcji reagowania na przypadki skrzywdzenia o charakterze seksualnym. Kluczowa w tym względzie jest rola Biskupów Diecezjalnych i Diecezjalnych Konferencji Duchownych.

Celem stworzenia właściwych warunków do zebrania świadectw konieczne jest zapewnienie miejsc spotkań dostępnych dla zgłaszających, by można było w bezpiecznym środowisku zebrać świadectwa tych osób. Miejsca te powinny znajdować się poza parafiami Kościoła i być dostępne dla osób zgłaszających. Należy zadbać, by dostępność takich miejsc odzwierciedlała geograficzne rozłożenie parafii Kościoła. W przypadku zbierania świadectw ważna jest możliwość sporządzenia dokumentacji audio-video na potrzeby prac w etapie 2.

1.6. Okres działania zespołu

- 6 miesięcy

Komentarz:

Zadaniem zespołu jest przeprowadzenie wstępnych prac i zebranie świadectw osób skrzywdzonych, tak by możliwe było oszacowanie zakresu i czasu koniecznego dla prac komisji powołanej w etapie 2. Stąd zaplanowany okres musi godzić interes jak najszerzego dotarcia do skrzywdzonych i dania im czasu i przestrzeni do decyzji o opowiedzeniu o swojej krzywdzie ze wstępnym charakterem prac. Zakończenie tego okresu nie może oznaczać pozbawienia skrzywdzonych możliwości zgłaszania swojej krzywdy. Jak mogłoby to być rozwiązane w etapie drugim, zakładającym powołanie komisji – zob. 2.2.

1.7. Prace zespołu a procedury karne prawa powszechnego i dyscyplinarne Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

- mandat zespołu nie obejmuje przeprowadzania działań o charakterze prawno-karnym czy dyscyplinarnym;
- przypadki, które stanowią przestępstwo w rozumieniu Kodeksu karnego objęte obowiązkiem zgłoszenia (art. 240 § 1 Kodeksu karnego) będą przez członków zespołu zgłaszane odpowiednim organom ścigania;
- w przypadku zgłoszenia organom ścigania członkowie zespołu będą informować władze Kościoła celem podjęcia stosownych działań prewencyjnych i dyscyplinarnych;
- przypadki, które nie pociągają za sobą prawnego obowiązku zgłoszenia organom ścigania, ale stanowią przestępstwo lub delikt dyscyplinarny w rozumieniu przepisów wewnętrznych Kościoła, który popełnił czynny duchowny lub pracownik Kościoła, będą przez członków zespołu zgłaszane władzom Kościoła celem podjęcia stosownych działań prewencyjnych i dyscyplinarnych;
- jeśli przypadki, które nie pociągają za sobą prawnego obowiązku zgłoszenia organom ścigania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa powszechnego, decyzja o ich zgłoszeniu organom ścigania pozostawiona zostanie osobie skrzywdzonej przy zapewnieniu jej stosownej pomocy, jeśli się na to zdecyduje.

Komentarz:

Zadania powierzone zespołowi nie obejmują wyciąganie konsekwencji prawno-karnych czy dyscyplinarnych w poszczególnych przypadkach. W tym zakresie zespół będzie władny jedynie przekazać sprawę odpowiednim organom ścigania lub organom Kościoła odpowiedzialnym za inicjowanie działań prewencyjnych (zawieszenie) i dyscyplinarnych, tj. Biskupowi Kościoła i Konsystorzowi.

Jeśli członkowie zespołu powezmą wiarygodną wiadomość o możliwości popełnienia czynu zabronionego przeciwko wolności seksualnej, o którym mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (to jest o czynach z art. 197 § 3–5, art. 198, art. 200 Kodeksu karnego) ciąży na nich obowiązek prawny zawiadomienia właściwego organu ścigania, co zostanie przez nich zrealizowane przy jednoczesnym powiadomieniu odpowiednich organów Kościoła (Biskupa Kościoła i Konsystorza) celem podjęcia działań prewencyjnych i dyscyplinarnych.

Jeśli dany przypadek nie stanowi czynu wskazanego w art. 240 § 1 Kodeksu karnego, ale nadal pozostaje przestępstwem lub deliktem dyscyplinarnym w rozumieniu przepisów wewnętrznych Kościoła, a czyn został popełniony przez czynnego duchownego bądź pracownika Kościoła, zespół będzie zobowiązany powiadomić odpowiednie organy Kościoła (Biskupa Kościoła i Konsystorz) celem podjęcia działań prewencyjnych i dyscyplinarnych. By doprecyzować przepisy wewnętrzne Kościoła w tym zakresie, niniejszej koncepcji towarzyszy wniosek o nowelizację Pragmatyki Służbowej Kościoła

Ewangelicko-Augsburskiego w RP przewidujący wprowadzenie § 157a, który wprost definiuje delikty dyscyplinarne wynikające z nadużycia formalnego czy faktycznego stosunku zależności (obejmującego także relacje duszpasterskie). W ramach zdefiniowanych nadużyć stosunku zależności znalazły się w nim także czyny przeciw wolności seksualnej.

Jeśli delikt dyscyplinarne nieobjęty prawnym obowiązkiem zgłoszenia organom ścigania jest przestępstwem w rozumieniu prawa powszechnego, objętym jedynie społecznym obowiązkiem zgłoszenia, decyzję o zawiadomieniu organów ścigania pozostawia się osobie pokrzywdzonej. Jednocześnie należy takiej osobie zaoferować wsparcie ze strony Kościoła.

By udoskonalić procedury dyscyplinarne wobec sprawców, niniejszej koncepcji towarzyszy wniosek o zmianę Przepisów dyscyplinarnych Kościoła, który zmienia regulacje dotyczące przedawnienia czynów oraz rozszerza katalog dostępnych kar. Pierwsze z działań ma na celu umożliwienie wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawców czynów, których charakterystyka powoduje, że osoby skrzywdzone nieraz potrzebują długiego czasu, zanim zdecydują się na jej zgłoszenie. Drugie ma na celu dostosowanie katalogu kar, tak by możliwe było adekwatne reagowanie na czyny popełnione przez sprawców.

1.8. Oczekiwane wyniki prac zespołu

- na zakończenie swoich prac zespół przekaże informację podsumowującą Konsystorzowi, Radzie Synodalnej oraz Konferencji Biskupów na temat liczby zebranych przypadków oraz ich charakteru;
- sugerowane jest, by przedstawiona informacja była maksymalnie zanonimizowana, jeśli chodzi o dane pokrzywdzonych, a także sprawców, z wyjątkiem przypadków przekazanych organom ścigania oraz odpowiednim organom Kościoła;
- przygotowując regulamin prac zespołu należy rozstrzygnąć, czy wszystkie zgłoszenia są przekazywane komisji w sposób automatyczny czy na przekazanie ma mieć wpływ decyzja osoby zgłaszającej.

Komentarz:

Wynikiem prac zespołu ma być informacja stanowiąca punkt wyjścia dla zdefiniowania zakresu prac komisji przewidzianej do powołania w etapie 2.

Dla zapewnienia możliwie dużego komfortu skrzywdzonym zgłaszającym się do członków zespołu sugerowane jest, by informacja ta była maksymalnie zanonimizowana. Nie dotyczy to przypadków, które zostaną przekazane przez zespół organom ścigania czy organom Kościoła w zgodzie z wytycznymi zawartymi wyżej – por. 1.7. Temu samemu celowi służy pozostawienie otwartej kwestii, czy przypadki niewymagające zgłoszenia organom ścigania czy organom Kościoła będą automatycznie przekazywane jako materiał dla prac komisji przewidzianej do powołania w etapie 2, czy też ich przekazanie będzie zależeć w jakimś stopniu od woli zgłaszających. Związane to jest z faktem, że dla niektórych skrzywdzonych właściwym z ich perspektywy zajęciem się sprawą będzie wysłuchanie ich świadectwa przez członków zespołu. Rozstrzygnięcie tej kwestii będzie wymagało konsultacji z fachowcami będącymi kandydatami na członków zespołu.

1.9. Prace zespołu a dotychczasowe procedury reagowania na krzywdę o charakterze seksualnym w Kościele Ewangelicko-Augsburskiego w RP

- istniejący adres e-mail zgloszenie@luteranie.pl przewidziany uchwałą Synodu Kościoła nr 9/2019/XIV z dnia 28 kwietnia 2019 r. nadal będzie działał;

- adres e-mail zgloszenie@luteranie.pl będzie równoległy do adresu e-mail zespołu;
- na adresie zgloszenie@luteranie.pl powinno zostać ustawione przekierowanie na adres zespołu.

Komentarz:

By wyartykułować niezależność prac zespołu jego działania muszą wiązać się z przydzieleniem mu niezależnego od dotychczasowych procedur adresu e-mail. Należy jednak zadbać, by to zespół, stanowiąc bezpieczną przestrzeń opowiedzenia o krzywdzie dla skrzywdzonych, był gremium kontaktowym, który będzie zajmował się przypadkami skrzywdzenia zgłoszonymi na dotychczasowy adres e-mail.

1.10. Działania Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP towarzyszące pracom zespołu

Oferta pomocy dla skrzywdzonych:

- pomoc psychologiczna;
- pomoc prawna;
- pomoc duszpasterska.

Oferta pomocy dla środowisk (parafii), w których działali zidentyfikowani sprawcy.

Komentarz:

By zapewnić skuteczne wsparcie osobom skrzywdzonym poza scharakteryzowanymi wyżej działaniami zespołu należy już na etapie 1 przygotować do dyspozycji osób skrzywdzonych ofertę pomocy obejmującą trzy obszary: psychologiczny, prawny i duszpasterski – tak by każdy ze skrzywdzonych mógł skorzystać z proponowanego wsparcia w zakresie, jaki uzna za stosowny i potrzebny. Wsparciem o charakterze szczególnie psychologicznym i duszpasterskim powinny być także parafie czy środowiska w Kościele, w których działał zidentyfikowany sprawca.

Współpraca w zakresie przygotowania oferty mogłaby być podjęta z Centrum Mediacji i Poradnictwa czy Towarzystwem Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej.

W kontekście pomocy duszpasterskiej do rozważenia jest odpowiedź na pytanie, czy elementem oferty pomocy duszpasterskiej nie powinien być kontakt z duszpasterzami spoza Kościoła w ramach jakiegoś rodzaju współpracy ekumenicznej. Ponadto, jedną ze ścieżek nabycia kompetencji przez duszpasterzy KEA (ważne by byli wśród nich mężczyźni i kobiety) w zakresie takiej pomocy jest skorzystanie z oferty półtorarocznych studiów organizowanych przez Centrum Ochrony Dziecka przy Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie. Mają one co prawda profil dostosowany do realiów Kościoła Rzymskokatolickiego, ale zasadnicza część ich programu odwołuje się do uniwersalnych, nieuwarunkowanych konfesyjnie mechanizmów (np. psychologicznych). Strona www studiów: <https://cod.ignatianum.edu.pl/studia-podyplomowe/>

2. Etap 2

2.1. Cel powołania komisji

- przygotowanie raportu na temat powierzonego jej do zbadania zakresu;
- przedmiotem raportu będzie:

- ustalenie odpowiedzialności za poszczególne przypadki;
- rekonstrukcja systemowych uwarunkowań umożliwiających zajście poszczególnych przypadków skrzywdzenia;
- ocena roli poszczególnych organów Kościoła (jednoosobowych i kolegialnych) w reagowaniu na daną sprawę;
- sugestie odnośnie do koniecznych zmian w Kościele w zakresie prawa wewnętrznego, jak i procedur oraz praktyki prewencji i reagowania na przypadki skrzywdzenia w przyszłości.

Komentarz:

Przewidywany raport ma być kompleksowym opisem przypadków skrzywdzenia o charakterze seksualnym w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP. Jego punkt ciężkości nie będzie postawiony na rozstrzygnięcie o indywidualnej odpowiedzialności sprawców (zob. niżej 2.7.), ale na ocenie systemowych mechanizmów w Kościele i zidentyfikowaniu tych z nich, które wymagają zmiany, by wzmocnić prewencję tego typu przypadków w przyszłości, a także usprawnić sposób reagowania na nie. Wnioski z raportu mają na celu wskazanie, jakie rozwiązania prawne i dobre praktyki co do procedur powinny być wcielone w życie w ramach stałego mechanizmu prewencji tego typu krzywd i reagowania na nie.

2.2. Tryb powołania komisji

- jeśli Synod Kościoła przyjmie uchwałę kierunkową zatwierdzającą realizację niniejszej koncepcji reagowania na przypadki skrzywdzenia o charakterze seksualnym, stosowny regulamin regulujący prace komisji przyjmie Rada Synodalna w porozumieniu z Konsystorzem i Konferencją Biskupów, po konsultacji z Komisją Prawną Synodu Kościoła;
- merytoryczny zakres prac zostanie ustalony we wspomnianym regulaminie na podstawie informacji zespołu podsumowującej etap 1 i działania zespołu;
- zależnie od merytorycznego zakresu prac na etapie powoływania komisji zostanie ustalony także jej czas pracy.

Komentarz:

Formalnie tryb powoływania komisji będzie tożsamy z rozwiązaniem zaproponowanym w etapie 1 dla zespołu (zob. wyżej 1.2.).

Wyniki pracy zespołu zostaną przedstawione Radzie Synodalnej, Konsystorzowi i Konferencji Biskupów. Będą punktem wyjścia do określenia zakresu prac komisji. Taki zakres prac można określić na co najmniej dwa sposoby. Po pierwsze - mogą być poddane badaniu przez komisję konkretnie wskazane przypadki. Po drugie - można zakres prac komisji poprzez wskazanie okresu do zbadania. Wydaje się, że dla celów komisji właściwsze jest drugie z rozwiązań. Pozwala ono objąć badaniem przez komisję wszystkie przypadki z danego okresu. Przy jego zdefiniowaniu kluczową pomocą będzie informacja od zespołu podsumowująca pierwszy okres prac. Jeśli komisja będzie pracować nad konkretnym okresem, będzie mogła objąć także przypadki mieszczące się w nim, a zgłoszone już po jej powołaniu. Należy się przy tym spodziewać, że fakt powołania komisji może skłonić osoby, które dotychczas nie zgłosiły swojej krzywdy, do zmiany decyzji. Jeśli okres prac komisji będzie się kończył na przypadkach aktualnych pozwoli to uniknąć konieczności konstruowania równoległego systemu reagowania na takie zgłoszenia. Zbadanie konkretnego okresu pozwoli także komisji uchwycić pełniejszy obraz uwarunkowań Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, który jest istotny ze względu na rekomendacje zmian systemowych w Kościele, a które powinny znaleźć się w raporcie. Decyzja o zakresie prac będzie skutkować dalszymi rozstrzygnięciami dotyczącymi składu komisji, okresu trwania

prac, koniecznych przygotowań etc. Konkretnie rozstrzygnięcia w tych obszarach uwarunkowane są przede wszystkim zakresem prac.

2.3. Członkowie komisji

- osoby posiadające wiedzę fachową i doświadczenie z zakresu:
 - o psychologii/seksuologii/psychoterapii;
 - o prawa karnego;
 - o teologii ewangelickiej (w tym struktur i form działania Kościoła);
 - o prawa wewnętrznego Kościoła;
- do rozstrzygnięcia pozostaje, którzy z fachowców wejdą bezpośrednio w skład komisji, którzy zaś mają mieć w niej status ekspertów;
- sugerowany minimalny skład komisji to obok przewodniczącego:
 - o psycholog/seksuolog/psychoterapeuta;
 - o prawnik z odpowiednim doświadczeniem prawnokarnym;
- członkowie komisji muszą być niezależni od Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP;
- członkowie komisji są zobowiązani do pełnej poufności co do prowadzonych działań i zgromadzonej wiedzy.

Komentarz:

Dla sprawnego działania komisji ważne jest, by do jej dyspozycji pozostawała stosowna ekspertyza we wskazanych czterech obszarach. Kwestie związane ze specyfiką Kościoła mogą być wyjaśniane przez powołanych przy komisji stałych konsultantów. Dzięki takiemu rozwiązaniu zapewniamy niezależność członków komisji od środowiska Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, a jednocześnie dostarczamy komisji konieczną wiedzę fachową, umożliwiającą jej właściwe interpretowanie środowiska i mechanizmów, pośród lub z powodu których wydarzyły się badane przypadki. Minimalny skład komisji odzwierciedla założenie prac z udziałem powołanych konsultantów.

Wymogi niezależności i poufności co do członków komisji są analogiczne jak w przypadku zespołu (zob. wyżej „Komentarz” w 1.3.).

2.4. Zakres badanych przypadków

- komisja zajmie się przebadaniem przypadków przekazanych jej przez zespół z etapu 1;
- jeśli podjęta będzie decyzja o zakresie prac zdefiniowanym czasowo, listę badanych przypadków będą mogły uzupełnić:
 - o historyczne i aktualne przypadki zgłoszone bezpośrednio komisji przez skrzywdzonych;
 - o przypadki zidentyfikowane przez komisję na podstawie jej własnych badań archiwalnych w Kościele.

Komentarz:

Zakres przekazanych przypadków będzie zależał od decyzji co do trybu przekazania ich przez zespół komisji (zob. wyżej 1.8).

Poszerzenie listy przypadków będzie możliwe, jeśli zakres prac komisji zostanie określony poprzez zdefiniowanie konkretnego okresu (zob. wyżej 2.2.). Wtedy w prace komisji będzie można włączyć przypadki zgłoszone bezpośrednio jej oraz zidentyfikowane w materiałach archiwalnych. Wszystkie włączane przypadki pochodzić będą z zakresu już zdefiniowanego dla zespołu (zob. wyżej 1.4.).

2.5. Sposoby pracy komisji

- komisja będzie prowadzić prace w oparciu o:
 - o materiały zgromadzone w pierwszym etapie;
 - o nowe zgłoszone przez skrzywdzonych przypadki;
 - o powszechnie dostępną dokumentację Kościoła (np. prawo wewnętrzne);
 - o dokumentację archiwalną Kościoła;
 - o powoływanie na świadków duchownych i świeckich pracowników oraz członków władz Kościoła;
- jeśli komisja będzie powołana do zajmowania się nowymi przypadkami, to powinna przejąć narzędzia kontaktu po zespole powołanym w ramach etapu 1, tj. numer telefonu i adres e-mail (por. 1.5.)

Komentarz:

Komisja będzie bazowała w swoich pracach na materiałach zgromadzonych w etapie 1 oraz dokumentacji Kościoła. Jeśli zakres prac komisji na to pozwoli (zob. wyżej 2.2. oraz 2.4.), będzie mogła włączyć w swoje prace także zgłoszenia skrzywdzonych, jakie trafiły do niej już po jej powołaniu.

W regulaminie prac komisji należy zadbać o zobowiązanie do gotowości współpracy z komisją jako świadkowie duchownych, pracowników i członków władz Kościoła.

2.6. Okres działania Komisji

- zostanie określony zależnie od ustaleń etapu 1;
- okres prac komisji będzie zakończony przedstawieniem raportu.

Komentarz:

Okres działania komisji jest zależny od decyzji podjętych w czasie powoływania komisji (zob. wyżej 2.2.), te zaś za punkt odniesienia będą miały wyniki etapu 1.

Przewidziany okres prac będzie przewidywał przygotowanie i ukończenie raportu końcowego.

2.7. Prace komisji a procedury karne prawa powszechnego i dyscyplinarne Kościoła

- mandat komisji nie obejmuje przeprowadzania działań o charakterze prawno-karnym czy dyscyplinarnym;
- jeśli w zakres prac komisji wchodzić będzie zajęcie się nowymi zgłoszonymi przypadkami, to pozostałe regulacje odnośnie do przekazywania informacji organom ścigania i władzom Kościoła powinny być analogiczne jak w przypadku zespołu (zob. wyżej 1.7.)

Komentarz:

Jeśli powołując komisję w jej regulaminie zostanie zdefiniowane, że powinna zajmować się także nowo zgłoszonymi przypadkami, czy to historycznymi, czy aktualnymi (por. 2.2.), to regulacje odnośnie do przekazywania informacji o nich organom ścigania oraz organom Kościoła, tym ostatnim celem podjęcie działań prewencyjnych i dyscyplinarnych, powinny być analogiczne jak zdefiniowane dla zespołu.

2.8. Raport komisji

- przedmiot raportu został zdefiniowany wyżej (zob. 2.1.);
- projekt raportu końcowego będzie przedstawiony do wglądu Radzie Synodalnej, Konsystorzowi i Konferencji Biskupów oraz innym właściwym organom Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, by umożliwić im odniesienie się do jego treści;
- uwzględniając odniesienie się organów Kościoła do projektu komisja przygotuje tekst ostateczny raportu;
- na etapie definiowania raportu komisji konieczne jest określenie zakresu jawności raportu końcowego.

Komentarz:

Raport końcowy będzie dotyczył treści zdefiniowanych w celach działania komisji (zob. 2.1.). Jego ostateczną redakcję poprzedzi odniesienie się do jego ustaleń stosownych organów Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP.

Na etapie formułowania regulaminu pracy komisji konieczne będzie też określenie zakresu jawności raportu. Pytanie podstawowe brzmi: pełna czy częściowa jawność. W tym drugim przypadku konieczne jest określenie zakresu jawności (np. jedynie wnioski z raportu) i organów uprawnionych do zapoznania się z całością raportu. Sugerowana jest jawność przygotowanego raportu, z zachowaniem anonimizacji opisywanych w nim osób. Dotyczy to szczególnie skrzywdzonych i innych świadków.

2.9. Prace komisji a dotychczasowe procedury reagowania na krzywdę o charakterze seksualnym w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP

- jeśli komisja będzie w zakresie swojego działania mieć także nowo zgłoszone przypadki, to jej relacja z dotychczasowymi procedurami Kościoła powinna być analogiczna jak zespołu (zob. wyżej 1.9.).

Komentarz:

Jeśli zakres działania komisji zostanie zdefiniowany czasowo (zob. wyżej 2.2.), to wtedy analogicznie powinna przejść ona od zespołu obowiązek bycia bezpieczną przestrzenią dla zgłoszenia krzywdy przez skrzywdzonych (zob. wyżej 1.9.). Pozwoli to uniknąć budowania w czasie jej działania równoległego systemu zgłoszeń dla osób skrzywdzonych. Jest to szczególnie ważne dlatego, że należy się liczyć z tym, iż fakt powołania komisji skłoni do zgłoszenia osoby, które wcześniej tego nie zrobiły.

2.10. Działania Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP towarzyszące pracom komisji

- analogiczne jak działania towarzyszące pracy zespołu (zob. wyżej 1.10.).

3. Etap 3

W tym etapie konieczne będzie:

- kontynuowanie działań w zakresie pomocy skrzywdzonym (prawnej, psychologicznej, duszpasterskiej);
- udoskonalenie - zgodnie z sugestiami zespołu i komisji - systemu reagowania na zgłoszenia krzywdy o charakterze seksualnym;
- podjęcie ewentualnych modyfikacji w zakresie prawa wewnętrznego;
- przygotowanie systemu wsparcia dla parafian w miejscu, w których działał zidentyfikowany sprawca;
- rozważanie wprowadzenia bieżącego monitorowania systemu reagowania na przypadki nadużyć stosunku zależności w obszarze seksualnym;
- podjęcie działań zapobiegawczo-edukacyjnych wobec osób angażowanych do pracy w Kościele.

Komentarz:

Ten etap jest etapem wcielenia w życie wniosków, jakie płynąć będą z pierwszych dwóch etapów prac (w szczególności raportu komisji).

Pomoc dla skrzywdzonych oferowana i środowiska działania zidentyfikowanych sprawców na tym etapie może czerpać z doświadczeń i rozwiązań z etapów wcześniejszych (por. 1.10.)

Wnioski płynące z dotychczasowych prac będą musiały być wcielone w życie celem udoskonalenia systemu reagowania na zgłoszone krzywdy o charakterze seksualnym, tak by spełniał on swoją rolę w sposób stały. Możliwe, że będzie to wymagało stworzenia nowych struktur, a także odpowiednich modyfikacji prawa wewnętrznego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Takie struktury wymagają zaś stałego monitorowania, by na bieżąco udoskonalać istniejące w nich procedury.

Na tym etapie należy rozważyć podjęcie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do wszystkich pracowników i współpracowników Kościoła. Ich celem byłoby uwrażliwianie na mechanizmy krzywdy w obszarze seksualnym, a także wypracowanie poprawnych sposobów reagowania na krzywdę osób dotkniętych skrzywdzeniem seksualnym oraz zdefiniowanie środowisk, w których do takiego skrzywdzenia doszło. Tego typu działania edukacyjne powinny stać się stałym elementem systemu przygotowania do pełnienia urzędu duchownego czy zadań katechety w Kościele, a także być elementem kształcenia ustawicznego księży, katechetów i innych osób zaangażowanych w pracę z drugim człowiekiem w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP.